

Formidlingsarbejde, as I see it, is essentially an exploration of dialogues and their potentiality. It has little or nothing to do with "our" conveying social scientific knowledge to "them". "We" cannot give people knowledge of the connection between structure and situation because we don't have that knowledge ourselves. What we have plenty of is role, status, vocabulary, time to talk, read, write, and use copy machines.

If formidlingsarbejde results in change, we have to be prepared for the harsh fact: it will be small change. Moreover, it is likely that the consciousness that is "raised" will be our own.

Jonathan Schwartz
January 1980

Partial Reading List

Herbert Marcuse, Reason and Revolution

J.P. Sartre, The Critique of Dialectical Reason

A. Schmidt, Historie og Struktur

Oskar Negt, Soziologische Phantasie und exemplarisches Lernen: zur Theorie und Praxis der Arbeiterbildung

P. Friere, Cultural Action for Freedom

C. Bloch, "Formidling af indsigt i hverdagslivet", i Kultur-Rosen, 15.2.79 (Institut for Kultursociologi)

J. Bukdahl, "Opgøret med ekspressivismen", i Esbern Krause-Jensen (red.) Omkring Althusser-skolens videnskabsteori

L. Althusser, For Marx. Reading Capital

ETNOGRAF PÅ ET KULTURHISTORISK MUSEUM .

en hund i et spil kegler?

katten om den varme grød?

eller en god arbejdshest?

Af KIRSTEN STRANDGÅRD

Det følgende bliver nogle spredte betragtninger over de erfaringer, jeg har gjort som etnografisk medarbejder på et dansk kulturhistorisk museum.

Egen baggrund.

Jeg er etnograf - fagligt præget af min studietid i Århus, men med eksamen fra København.

Mit faglige engagement er præget af nysgerrighed overfor kulturelle mangfoldigheder, og perspektivet i faget ligger for mig i etnografiens analyse af reglerne for menneskelig sameksistens i forskellige kulturer med henblik på at gøre disse kulturer - min egen inklusiv - bedre i stand til at leve videre i gensidig aksept af hinanden.

Etnografens hovedopgave ligger i beskrivelsen og analysen af ikke-europæiske samfund og kulturer. Men en væsentlig underopgave består i at berette om resultaterne for danskere i alle tænkelige sammenhænge. I tråd hermed har jeg i 3 år arbejdet som museumsinspektør på et kulturhistorisk museum i et landdistrikt på Sjælland, på Odsherreds Museum.

Her har arbejdet ikke drejet sig om at fortælle odsingerne om Vestindien, men om at undersøge egnens kultur med etnografiske metoder og inspireret af socialantropologiens teorier. På basis heraf har jeg skullet videregive materiale til nutidens odsinger i form af genstandssamlinger, registre, foredrag, udstillinger, artikler, fotografier og almindelige samtaler på kontoret eller over en kop kaffe. Jeg har valgt at opfatte mig som en decentralt placeret samfundsforsker - som Odsherreds etnograf.

Hvorledes er det så spændt af? Lad mig bruge nogle dyrebilleder.

En hund i et spil kegler?

Fig. 85. Den engelske Rævehund *Canis vulpiscapus*.

stilles et par uventede spørgsmål, at nogle museumsfolk fuglefrat bevæger sig fra indisk feudalisme til dansk. Der er måske nogle inspirationer at hente i utraditionelle krumspring. Men lad mig også slå fast, at ingen spil kan foregå, hvis alle er uforudsigelige hunde.

Selv har jeg oplevet mig som lægmand overfor dansk bondekulturmaterielle vilkår, men når det har drejet sig om at se mønstre af kulturel og samfundsmæssig art i denne bondekultur, så har jeg oplevet mig som professionel. Konkret har det betydet, at jeg ikke som et lyn siger: 1776, når nogen kommer med en fajancekande til museet. Jeg må omhyggeligt interviewe om genstandens specielle historie, høre efter giverens forklaringer, slå op i bøger eller ringe til klogere kolleger på andre museer, inden jeg er færdig med sagen. Nogle gange forlader folk mig hovedrystende, andre gange bliver deføjet af jagten på oplysninger, ja de kan måske

Etnografer på kulturhistoriske museer er det ikke som hunde i et spil forbeholdt andre videnskaber? Var danskerne ikke bedre tjent med at få deres kulturhistorie bearbejdet af de etnologer og historikere, som jo har specialviden her? Jeg tror, at keglespillet: Danske kulturhistoriske Museer har brug for nogle etnografiske hunde i ny og næ. Det er ikke så dårligt, at der af og til

gå i gang med at fortælle om andre ting, de ved. Det kan også give den besøgende en selvtillid at møde en undrende og spørgende inspektør, der sidder og noterer i lommebogen. Det indlysende kan blive interessant og vigtigt stof. Og måske ender det hele med, at vi sidder og fortæller hinanden om husholdsformationer i Ods herred og Vestindien. Vi kommer måske frem til nogle generelle træk. Så er der sket noget vigtigt, noget vi begge kan bruge i vores videre virke.

Fig. 72. Den almindelige Vildkat (*Catus ferus*). Europa.

Katten om den varme grød.

Når man begynder at arbejde udenfor sit fags traditionelle arbejdssteder, søger man naturligt at se et perspektiv. Det skulle jo gerne være meningsfuldt, det man gør. Man danser lidt som katten om den varme grød omkring det nye arbejdsfelt. Man vil så gerne have fat i det. Man vil så gerne være god til at spise grøden. Nogle gange

oplever man, at det er nødvendigt at få grøden omskrevet til en fed og lækker mus, til noget man ved noget om. Andre gange kæmper man med svedne knurhår og forbrændte poter med den forbandede grød. Min erfaring har været, at det er vigtigt i museumsarbejdet at være sig sin etnografiske herkomst bekendt og bevidst. Vi er så vant til i felten at blive lært op af vore informanter. Vi ved, at man af og til får de allerbedste oplysninger, når man beder om at få sagen forklaret helt fra grunden uden at nogle led

springes over. Mange gange for man på denne måde fat i nogle folkelige forklaringsmodeller, som en etnolog måske ikke så let fik fat i, fordi han med nogle enkelte stikord straks forstod sagens sammenhæng. Ens professionalisme viser sig så i, at man bagefter søger de mere videnskabeligt funderede forklaringsmodeller på foreteelsen.

Lige så vigtigt har det været at opdage, at vi som etnografer helt naturligt tager voret udgangspunkt i nutiden. OK, fortiden kan også være spændende i sig selv, men den får først rigtig betydning i det øjeblik, hvor den inddrages som belysende faktor i forhold til nogle spørgsmål, der drejer sig om nutidens menneskelige eksistensformer. Det der sker nu, det der rører sig i folks hoveder nu, det er også en undersøgelse, et notat, et fotografi værd. Det er også museumsrelevant stof. En sådan synsmåde på museernes arbejdsområder er nytænkning for "min" lokalbefolkning så det basker. Det er det også for nogle etnologer! Ved at praktisere en sådan arbejdsmåde vendes der op og ned på museumsbegrebet. Det er ikke så ilde. Etnografen kan på den måde være med til at gøre museerne lidt mere nødvendige i og brugbare for den daglige meningsdannelse og måske derigennem være med til at ruske lidt op i den noget forstokkede kulturopfattelse, der hersker hos de lokale meningsdannere. Der er uhyre stor mangel på gedigne, kvalitative deltagerobservatør-tilrettelagte undersøgelser af hverdagslivet i lokalsamfundene.

Så nok skal katten lære at spise grøden, men der er masser af fede, lækre mus, der endnu ikke er fanget. Det er ofte svært at få lov til at indlede jagten. En museumsinspektør er jo ansat af lokale bestyrelser, som nok ved hvad der skal arbejdes med. Dog lykkes det af og til at få nedlagt en enkelt lille gnaver.

Min hovedkonklusion, efter at have arbejdet som etnograf på et kulturhistorisk museum, bliver derfor, at etnografien har en væsentlig rolle at spille i den samlede danske museumsverden. Vi skal ikke arbejde alene, men indgå i tæt samarbejde med vore kolleger fra de andre museumsdisipliner. De er meget villige til at samarbejde og støtte med råd og dåd, så sammen tror jeg, vi kan udgøre den hest, der kan trække museumsvognen ad nye og spændende spor.

Kirsten Strandgaard

Odsherred d. 24.1.80.

